

**Sprawozdanie
z XXIX Posiedzenia Parlamentarnego Zespołu
ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień
11 czerwca 2019 r.**

Przedmiotem XXIX posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień był *Status zawodu certyfikowanego specjalisty psychoterapii uzależnień w systemie ochrony zdrowia*. W posiedzeniu udział wzięli: poseł **Małgorzata Zwiercan** (WiS) - przewodnicząca Zespołu, poseł **Krystyna Wróblewska** (PiS) – wiceprzewodnicząca Zespołu oraz zaproszeni goście: **Piotr Jabłoński** – dyrektor Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, **Jadwiga Fudała** – kierownik Działu Lecznictwa Odwykowego i Programów Medycznych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, **Anna Krenc** – kierownik Sekcji Psychiatrii w Departamencie Świadczeń Opieki Zdrowotnej, **Magdalena Fedorczak-Roć** – przedstawiciel Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, **Katarzyna Luchowska** – przedstawiciel Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, **Małgorzata Zadrożna** – dyrektor Departamentu Kwalifikacji Medycznych i Nauki, **Dagmara Lebiecka** – starszy specjalista w Departamencie Zdrowia Publicznego i Rodziny, **Paulina Gmurczyk** – specjalista ds. szkoleń certyfikowanych w Krajowym Biurze ds. Przeciwdziałania Narkomanii, **Jacek Łuczak** – przedstawiciel Głównego Inspektoratu Sanitarnego, **Wojciech Bik** – zastępca Dyrektora ds. Dydaktycznych i Naukowych Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, **Marek Grzyb** – prezes Zarządu Głównego Ogólnopolskiego Związku Pracodawców Podmiotów Leczenia Uzależnień, **Katarzyna Solich** – kierownik Działu Lecznictwa i Certyfikacji Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, **Bożena Malik** – przewodnicząca Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytomiu, **Adam Nyk** - wiceprzewodniczący Zarządu Głównego Stowarzyszenia MONAR, **Maria Banaszak** – główny specjalista do spraw merytorycznych z Biura Zarządu Głównego Stowarzyszenia MONAR, **Kinga Jasińska** – reprezentant Krajowej Rady Stowarzyszeń Rodzin

Abstynenckich, **Dariusz Zwierzchowski** – dyrektor WOTUW-u w Kielcach, **Paweł Krysztofiak** – dyrektor Fundacji BSK AA, **Sylwia Wójcikowska** – przedstawiciel Fundacji MARATON, psycholog i specjalista psychoterapii uzależnień, **Małgorzata Chojnowska** – specjalista psychoterapii uzależnień z Wojewódzkiego Ośrodka Profilaktyki Terapii Uzależnień z Łomży, **Sylwia Kołakowska** – psycholog, specjalista psychoterapii uzależnień, **Bożena Bereda** – przewodnicząca Zarządu Głównego Stowarzyszenia KARAN, **Zuzanna Maria Sucharska** – koordynator ds. Współpracy z Profesjonalistami i Instytucjami Al-Anon w Warszawie, **Włodzimierz Wieczorek** – asystent przewodniczącej Zespołu.

Wprowadzając do dyskusji nad możliwością uznania certyfikowanego specjalisty psychoterapii uzależnień jako zawodu specjalisty w dziedzinie ochrony zdrowia, który jest wymieniony na liście Ministra Zdrowia specjalistów w dziedzinie ochrony zdrowia, Pani Poseł wskazała argumenty za tym przemawiające. Postulat ten znajduje swoje uzasadnienie zarówno w wymaganiach stawianych specjalistom psychoterapii uzależnień, jak i w konieczności podniesienia współczynnika przeliczeniowego dla tego zawodu i tym samym podniesienia wynagrodzenia dla specjalistów psychoterapii uzależnień. Przemawia za tym głos środowiska systemu leczenia uzależnień, które podkreśla, że utrzymanie obowiązującego obecnie współczynnika przeliczeniowego może w przyszłości spowodować negatywne skutki dla całego systemu.

Zagadnienie wymaga jednak konsultacji środowiskowych, gdyż możliwości uznania certyfikowanego specjalisty psychoterapii uzależnień, jako zawodu specjalisty w dziedzinie ochrony zdrowia, może pociągać za sobą trudne do zrealizowania wymagania. Dotyczy to szczególnie specjalistów psychoterapii uzależnień, którzy już mają certyfikaty i pracują w zawodzie. Omówieniu uwarunkowań awansu zawodowego i finansowego specjalistów psychoterapii uzależnień wymaga uwzględnienia aspektu merytorycznego, formalnego, finansowego, prawnego i organizacyjnego. Temu jest poświęcone dzisiejsze posiedzenie.

Autorem pierwszej prezentacji był zastępca Dyrektora ds. Dydaktycznych i Naukowych Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego prof. dr hab. Wojciech Bik. Przypomniawszy, że jeżeli do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 13 czerwca 2017 roku, gdzie wymienionych jest dokładnie piętnaście specjalizacji mających zastosowanie w ochronie zdrowia, zostanie wprowadzona specjalizacja psychoterapii uzależnień, to Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego jest przygotowane pod względem merytorycznym i administracyjnym do przeprowadzenia tej procedury. Wskazał również zwyczajową kolejność działań. Najpierw musi być powołany przez ministra krajowy konsultant w tej dziedzinie; następnie dyrektor CMKP podejmuje decyzję o powołaniu zespołu ekspertów, który przygotowuje program dla danej specjalizacji; następnie zespół ekspertów przedkłada program, po odpowiednich procedurach legislacyjnych w CMKP, dyrektorowi CMKP, który przedkłada go do zatwierdzenia ministrowi zdrowia. Taka była procedura w przypadku psychoterapii dzieci i młodzieży. Sprawa uzyskiwania certyfikatu jest jasno określona jeśli chodzi o osoby, które by zaczynały.

W odniesieniu do specjalistów, którzy już mają certyfikaty, zespół ekspertów, w ramach programu specjalizacji, wnosi kiedy, w jakich momentach, przy jakich certyfikacjach dotychczas uzyskanych, określa tryb uznawania tytułu specjalisty, w tym przypadku w zakresie psychoterapii uzależnień. Zatwierdzenie procedury dokonuje się na szczeblu ministerstwa. CMKP jako instytucja jest przygotowana. Natomiast CMKP nie przeprowadza

egzaminów takich osób, gdyż tym zajmuje się Centrum Egzaminów Medycznych w Łodzi. CMKP przygotowuje proces kształcenia i nadzoruje go, przygotowuje program dla ministra, a następnie prowadzi nadzór nad kształceniem. Centrum Egzaminów Medycznych – po zakończeniu programu kształcenia – dokonuje ewaluacji poprzez państwowy egzamin specjalizacyjny.

W odniesieniu do tej wypowiedzi padło pytanie czy w ramach procedury uznania dorobku specjalistów już posiadających certyfikat zdawanie egzaminu przy obecnie istniejących regulacjach prawnych jest warunkiem koniecznym, czy może istnieje formuła uznania dorobku z pominięciem egzaminu? W odpowiedzi prof. Wojciech Bik wskazał, że kompetencje w tym zakresie będzie miał zespół specjalistów, który będzie musiał wypracować odpowiednią formułę, na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 13 czerwca 2017 roku, w którym znajdują się określone punkty mówiące o tym, w jaki sposób CEM certyfikuje i dokonuje tego egzaminu.

Przedstawicielka Wydziału Taryfikacji Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji podkreśliła, że jeśli chodzi o wycenę świadczeń zdrowotnych, to włączenie na listę specjalistów w dziedzinie ochrony zdrowia specjalistów psychoterapii uzależnień wiązałoby się z wyższym wynagrodzeniem, które musiałoby być uwzględnione w taryfach, w wycenie tych świadczeń zdrowotnych. Wydaje się, że jest to jedyny skutek, z jakim by się ta zmiana wiązała dla Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

Kierownik Sekcji Psychiatrii w Departamencie Świadczeń Opieki Zdrowotnej Anna Krenc wskazała, że podniesienie statusu specjalisty psychoterapii uzależnień podniesie wycenę świadczeń i wagę punktową określoną w katalogu świadczeń gwarantowanych, chociaż jej zmiana będzie musiała być adekwatna do możliwości funkcjonowania na rynku podmiotów leczniczych. Wprowadzenie psychoterapeuty uzależnień do rozporządzenia określającego specjalistów listę specjalistów mających zastosowanie w dziedzinach ochrony zdrowia pozwoli także uniknąć kłopotów interpretacyjnych komisjom prowadzącym postępowania konkursowe podczas konkursów ofert. Pozwoli to na uniknięcie sytuacji, w których certyfikaty nie będą uznawane przez komisje (choćby w obliczu różnego rodzaju uczelni upoważniających do pierwszego pięcioletniego etapu 1200 godzin spełnienia warunku określonego w koszyku świadczeń do uzyskania tego certyfikatu).

Kolejnym prelegentem był Dyrektor Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii Piotr Jabłoński. W swojej wypowiedzi podkreślił, że cel, jakim jest podniesienie rangi zawodu specjalisty psychoterapii uzależnień do rangi specjalisty jest bardzo istotny. Zaznaczył przy tym, że ze względu na długotrwałość tego procesu, niezależnie powinno się podjąć pilne działania ukierunkowane na podniesienie współczynnika przeliczania pracy i co za tym idzie podnieść zarobki specjalistów psychoterapii uzależnień. Bez rozwiązania w krótkim czasie tego problemu grozi nam załamanie, jeśli chodzi o dopływ nowych kadr i odchodzenie z zawodu starszych, doświadczonych ludzi.

Jeżeli chodzi o procedurę uznawania dorobku, prelegent wyraził opinię, że certyfikaty, które były i jeszcze przez najbliższe lata będą wydawane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, mają oparcie w ustawie, w rozporządzeniach i w związku z tym mogą być uznane za certyfikat państwowy. W związku z tym wyraził nadzieję, że procedura uznania certyfikatów specjalistów psychoterapii jest kwestią do rozstrzygnięcia przez komitet

ekspertów i tym samym nie musi zakładać zdawania ponownie egzaminu. Przemawia za tym dostateczna liczba argumentów, że dorobek osób już posiadających certyfikat powinien być uznany wprost, bez etapów przejściowych.

W toku wymiany opinii Zastępca Dyrektora ds. Dydaktycznych i Naukowych Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego Wojciech Bik doprecyzował zakres zadań realizowanych przez CMKP w procedurze akredytacji, programu szkoleń specjalizacyjnych czy podmiotów realizujących program specjalizacji. Do akredytacji powoływane są zespoły akredytacyjne, które przedkładają swoją opinię na temat wniosków dyrektorowi CMKP, który je zatwierdza lub nie, w zależności od sytuacji.

Następnie głos zabrała Jadwiga Fudała, Kierownik Działu Lecznictwa Odwykowego i Programów Medycznych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zwróciła ona uwagę na problem współwystępowania kilku procesów certyfikacyjnych, o czym należy pamiętać, z jednoczesnym uwzględnieniem zachowania praw nabytych przez każdą z grup. Jest grupa osób, która jeszcze nie rozpoczęła specjalistycznego szkolenia i rozpocznie je idąc nową ścieżką programową. Jest też kilka tysięcy ludzi, którzy rozpoczęli proces kształcenia i są w procesie certyfikacji, wykonując jednocześnie świadczenia zdrowotne. W odniesieniu do osób, które już uzyskały certyfikat psychoterapeuty uzależnień, przy założeniu, że wymagany byłby egzamin w procesie uznawania dorobku już certyfikowanych specjalistów psychoterapii uzależnień, powstałyby wtedy dwa rodzaje kwalifikacji: tych, którzy staną do tego egzaminu i tych, którzy mają nadany certyfikat na dotychczasowych zasadach (który ma jednak rangę certyfikatu państwowego). Stworzyłoby to rozwarstwienie i kolejny bałagan, a nie ułatwienie oceny czy taryfikacji takich świadczeń, czy też kwestii płacenia za nie.

Kierownik Działu Lecznictwa Odwykowego i Programów Medycznych podkreśliła, że istnieje zgoda co do tego, by podnieść zawód do rangi specjalizacji medycznej. Z drugiej strony wydaje się, że trzeba się dobrze zastanowić nad tym, jak przejść z dotychczasowego systemu do tego, co ewentualnie jest w planie. Niezależnie od podjętych prac nad podniesieniem statusu specjalistów psychoterapii uzależnień istotne jest to, by mieli oni zagwarantowane wyższe minimalne pensje.

Kolejnej wypowiedzi udzielił Wiceprzewodniczący Zarządu Głównego Stowarzyszenia MONAR Adam Nyk. Podkreślił w niej, że uzyskane kwalifikacje i dorobek specjalistów psychoterapii uzależnień uzasadniają to, by podnieść status specjalistów psychoterapii uzależnień do rangi specjalisty mającego zastosowanie w ochronie zdrowia, bez wymogu stawiania do kolejnego egzaminu. Podniesienie rangi zawodu, analogicznie do poziomu innych zawodów medycznych, miałyby także znaczenie dla funkcjonowania placówek, ośrodków i stowarzyszeń ubiegających się o środki i dotacje dla wykonywania swoich celów. Mowa była o placówkach, takich jak Stowarzyszenie MONAR, które ubiegają się o środki państwowe. Podniesienie prestiżu zawodu przełożyłoby się na lepsze funkcjonowanie systemu lecznictwa w tym wymiarze.

Prezes Zarządu Głównego Ogólnopolskiego Związku Pracodawców Podmiotów Leczenia Uzależnień Marek Grzyb wypowiadając się w imieniu zrzeszonych pracodawców wskazał, że postulat podniesienia rangi zawodu specjalisty psychoterapii uzależnień był wysuwany już dawno. Określi on adekwatne miejsce specjalisty w systemie lecznictwa. Powołanie w procesie tych zmian krajowego konsultanta jest dobrym rozwiązaniem ze

względu na odrębność problematyki uzależnień i wyodrębnienie jej w ramach psychiatrii. Za tym w konsekwencji musi nastąpić nowa wycena świadczeń i uwzględnienie jej w kontraktowaniu z placówkami leczniczymi. Pan Prezes zaznaczając, że jako lekarz psychiatra, uzyskując kolejne specjalizacje, zna poziom wymagań specjalizacyjnych, a jednocześnie też wie jakie są wymagania stawiane specjalistom psychoterapii uzależnień w procesie certyfikacji. Podkreślił przy tym podobieństwo egzaminu dla psychoterapeutów uzależnień do egzaminu specjalizacyjnego w CMPK. Są to przesłanki, które mówią, że w pełni zasadnym jest, by osoby, które mają certyfikaty, a pracują, zostały uznane jako specjaliści mający zastosowanie w ochronie zdrowia bez egzaminu. Natomiast osoby, które są w trakcie szkolenia, żeby – jak zmieni się egzamin – przystąpiły do niego już na nowej drodze.

W tym miejscu debaty zakończyła się część prelekcyjna i rozpoczęła się część poświęcona wolnym głosom i dyskusji, w której wzięli udział: Dyrektor WOTUW-u w Kielcach Dariusz Zwierzchowski; Specjalista psychoterapii uzależnień Małgorzata Chojnowska; Przedstawicielka Fundacji MARATON, psycholog i specjalista psychoterapii uzależnień Sylwia Wójcikowska; Przewodnicząca Zespołu poseł Małgorzata Zwiercan (WiS); Reprezentant Krajowej Rady Stowarzyszeń Rodzin Abstynenckich Kinga Jasińska; Kierownik Sekcji Psychiatrii w Departamencie Świadczeń Opieki Zdrowotnej Anna Krenc; Kierownik Działu Lecznictwa Odwykowego i Programów Medycznych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Jadwiga Fudała; Psycholog, specjalista psychoterapii uzależnień Sylwia Kołakowska; Główny specjalista do spraw merytorycznych z Biura Zarządu Głównego Stowarzyszenia MONAR Maria Banaszak; Przewodnicząca Zespołu poseł Małgorzata Zwiercan (WiS); Dyrektor Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii Piotr Jabłoński; Asystent przewodniczącej Zespołu Włodzimierz Wieczorek.

W następstwie przedstawionych informacji i opinii, a także dyskusji podczas posiedzenia zespołu można sformułować następujące wnioski i postulaty:

- ✓ Należy doprowadzić do uznania certyfikowanego specjalisty psychoterapii uzależnień jako zawodu specjalisty w dziedzinie ochrony zdrowia.
- ✓ Procedura uznania certyfikowanego specjalisty psychoterapii uzależnień jako zawodu specjalisty w dziedzinie ochrony zdrowia w odniesieniu do osób, które już posiadają certyfikat specjalisty psychoterapii uzależnień, nie powinna zakładać konieczności zdawania egzaminu. Powinna ona opierać się na uznaniu posiadanego certyfikatu jako równoważnego z certyfikatem specjalisty w dziedzinie ochrony zdrowia.
- ✓ Procedury akredytowania placówek szkolących i certyfikacji realizowane w ramach działalności Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego są w istocie analogiczne do odnośnych procedur prowadzonych w ramach działalności Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Państwowej Agencji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Egzamin certyfikacyjny zdawany przez specjalistów psychoterapii uzależnień spełnia kryteria egzaminu państwowego.
- ✓ Skład eksperckiego zespołu konsultacyjnego, który we współpracy z CMKP będzie decydować o procedurach uznania posiadanego certyfikatu jako równoważnego z certyfikatem specjalisty w dziedzinie ochrony zdrowia, powinien być reprezentatywny dla środowiska systemu lecznictwa uzależnień.

- ✓ Niezależnie od prac nad zmianami w prawie określającymi zasady uznawania certyfikowanego specjalisty psychoterapii uzależnień jako zawodu specjalisty w dziedzinie ochrony zdrowia, należy w trybie pilnym podnieść współczynnik przeliczeniowy pracy certyfikowanych specjalistów psychoterapii uzależnień. Zaniżone w stosunku do kwalifikacji i ciężaru wykonywanej pracy zarobki są przyczyną narastającego braku specjalistów psychoterapii uzależnień gotowych do podjęcia się pracy w zawodzie.